

Läroplaner 1986: 11

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100164 2045

Allmän del

L

grund-
sfi — 86

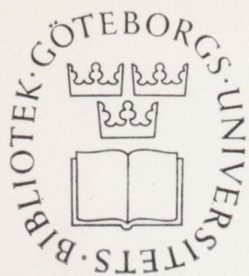
Läroplan för
grundläggande

TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ

ervisning

xna invandrare

Läroplan
1005

Pedagogiska biblioteket

REF Läroplaner

1005

Pedagogiska biblioteket

Läroplan

1995

L

grund-
sfi – 86

**Läroplan för
grundläggande svenskundervisning
för vuxna invandrare
Allmän del**

PEDAGOGISKA
BIBLIOTEKET

Utbildningsförlaget

Utbildningsförlaget
Box 3071
103 61 STOCKHOLM

Upplysningar och beställningsadress:

Liber
Kundtjänst Utbildningsförlaget
162 89 STOCKHOLM
Tfn 08-739 96 60

1986 års läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare (Lgrund-sfi 1986) består av en allmän del och kommentarmaterial.

<i>Redaktör</i>	Irene Kullberg
<i>Teknisk produktion</i>	Hans Finnman
<i>Tekniska data</i>	Stil: Century Schoolbook 10/12 Tryckmetod: Offset Papper: 100 g Nova offset Bindning: Klammerhäftad
<i>Presslagd</i>	Juni 1986

© 1986 Skolöverstyrelsen och Utbildningsförlaget
ISBN 91-40-71657-0 Upplaga 1:4
ISSN 0283-491X
Svenskt Tryck, Stockholm 1989 830653

Innehåll

Förordning om läroplan för grundläggande svenskundervisning
för vuxna invandrare 5

Inledning 6

Historik 6

Undervisningens organisation 7

Läroplanen 7

Mål 8

Målen för sfi-undervisningen 8

Målen för grund-sfi 8

Målgrupper 9

Allmänna riktlinjer för grund-sfi 10

Utgångspunkter 10

Attityder, normer och värderingar 11

Gruppsammansättning 11

Deltagare med särskilda behov 12

Studie- och yrkesorientering (Syo) 13

Metoder och arbetsformer 14

Samarbete, deltagarmedverkan och ansvarsfördelning 14

Introduktionsperiod 14

Kursplanering och återkommande utvärdering 15

Arbetsformer 16

Fackman 17

Hemarbete – självstudier 17

Studieteknik 18

Läromedel 18

Material på modersmål 19

Lexikon 19

Referensbibliotek 19

Intyg 19

Huvudmoment 20

Språkligt innehåll 20

Allmänt innehåll 21

Hörförståelse och muntlig språkfärdighet 21

Läsfärdighet 22

Skriftlig färdighet 23

Kunskap om språket 23

Kunskap om Sverige och svenska förhållanden 23

**BILAGA 1: Lag om grundläggande svenskundervisning
för invandrare 25**

**BILAGA 2: Förordning om grundläggande svenskundervisning
för invandrare 28**

Förord

Föreliggande läroplan utges av SÖ med stöd av följande förordning.

Förordning om läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare

SÖ:s publikation
Läroplaner 1986:11
Utkom från trycket
den 17 juni 1986

1986-04-24

Regeringen föreskriver¹ följande.

1 § Läroplanen skall ha den lydelse som framgår av bilaga till denna förordning.

2 § Läroplanen benämns 1986 års läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare (Lgrund-sfi 1986).

3 § Till läroplanen hör dessutom kommentarmaterial. Kommentarmaterialet fastställs av skolöverstyrelsen.

Denna förordning skall kungöras i skolöverstyrelsens publikation Läroplaner.

Förordningen träder i kraft den 1 juli 1986.

På regeringens vägnar

BENGT GÖRANSSON

Lars Göransson

¹ Jfr prop. 1983/84:199, UbU 1984/85:6, rskr 77, prop. 1985/86:67, UbU 10, rskr 143.

Inledning

Undervisning i svenska för vuxna invandrare anordnas fr o m den 1 juli 1986 i form av grundläggande svenskundervisning (grund-sfi) och påbyggnadsundervisning (påbyggnads-sfi). Undervisningen utgör en del av samhällets samlade insatser för mottagandet av invandrare.

Grund-sfi, som denna läroplan omfattar, skall fungera som en introduktion till det nya livet i Sverige. Genom grund-sfi får vuxna invandrare undervisning i svenska som andraspråk samt orientering om Sverige och svenska förhållanden.

Historik

Läroplan för grund-sfi bygger på kunskaper och erfarenheter som vunnits genom det pedagogiska utvecklingsarbete som bedrivits inom studieförbunden och arbetsmarknadsutbildningen (AMU) under 1970- och 1980-talen.

Undervisning i svenska för vuxna invandrare infördes som försöksverksamhet hos studieförbunden år 1965, då regeringen beslutade om att införa avgiftsfri svenskundervisning för invandrare. Undervisningen bedrevs fram till den 1 juli 1986 i form av såväl intensiv- som gleskurser (högst 30 respektive högst 15 studietimmar per vecka). 1973 fick arbetstagare med utländskt medborgarskap genom den s k svenskundervisningslagen rätt till ledighet och lön för att delta i högst 240 timmars svenskundervisning i studieförbundens regi.

Sedan början av 1980-talet har kursen Svenska som främmande språk med samhällsorientering anordnats inom AMU som förberedelse för deltagande i yrkesutbildning där. Dessutom har svenskundervisning bedrivits vid flyktingförläggningar, folkhögskolor och inom kommunal vuxenutbildning (komvux), där ämnet svenska som främmande språk infördes i början av 1980-talet.

I december 1984 beslutade riksdagen på grundval av regeringens proposition 1983/84:199 om svenskundervisning för vuxna invandrare att införa ett nytt system för svenskundervisningen fr o m den 1 juli 1986. I mars 1986 antog riksdagen på grundval av proposition 1985/86:67 bl a dels en lag (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare, som anger kommunernas skyldighet i fråga om grund-sfi, dels en lag om rätt till ledighet för grundläggande svenskundervisning för invandrare. Vidare godkändes riktlinjer för ett nytt statsbidragssystem för grund-sfi.

Undervisningens organisation

Staten anger ramar för verksamheten medan kommunerna ansvarar för att sfi-undervisningen kommer till stånd i samordning med kommunens övriga insatser för invandrarna och genomförs enligt fastställd läroplan och av lärare med den kompetens som särskilt anges.

Undervisningen anordnas i form av grund-sfi och påbyggnads-sfi. Grund-sfi kan bedrivas av kommunen själv eller på kommunens uppdrag av studieförbund, folkhögskolor eller, under vissa förutsättningar, AMU-myndighet. Påbyggnads-sfi anordnas som studiecirkelar vid studieförbund och inom ramen för AMU.

Det genomsnittliga antalet studietimmar för den samlade sfi-undervisningen är 700. Därav skall genomsnittligt 500 studietimmar avse grund-sfi för dem som fortsätter i påbyggnads-sfi inom studieförbunden. I dessa fall skall påbyggnads-sfi omfatta genomsnittligt 200 studietimmar. För dem som fortsätter i påbyggnads-sfi inom AMU skall grund-sfi omfatta genomsnittligt 400 studietimmar och påbyggnads-sfi genomsnittligt 300 studietimmar.

Läroplanen

Läroplanen innehåller allmänna mål och riktlinjer för verksamheten samt en beskrivning av den kunskapsnivå, som deltagarna skall ha uppnått efter genomgången grund-sfi. Under rubriken Huvudmoment redovisas det kunskapsstoff som deltagarna skall arbeta med och de färdigheter de bör uppnå.

Som stöd för undervisningen utarbetar SÖ fortlöpande kommentarmaterial. Det innehåller inga föreskrifter. Kommentarmaterialet belyser aktuella frågor och problem. Där diskuteras alternativa metoder att arbeta i den riktning som målen för utbildningen anger.

Mål

Målen för sfi-undervisningen

Målen för den samlade sfi-undervisningen (grund-sfi och påbyggnads-sfi) lyder:

”Sfi-utbildningen har till syfte att ge invandrarna sådana kunskaper i svenska språket samt om det svenska samhället och arbetslivet att invandraren kan ta vara på sina rättigheter och påverka sin situation samt fullgöra de krav och skyldigheter som det dagliga livet bjuder.

Undervisningen skall vidare bidra till att invandrarens ställning på t ex arbetsmarknaden stärks, att invandraren kan medverka i det kulturella, sociala, fackliga och politiska livet samt genomgå utbildning inom det reguljära vuxenutbildningssystemet i form av allmän grundutbildning och yrkesutbildning”. (Ur prop 1983/84:199 s 15)

Målen för grund-sfi

Grund-sfi syftar till att ge kursdeltagarna

- sådana kunskaper i svenska språket och om svenska förhållanden att de får förutsättningar att klara sig i det vardagliga livet och på arbetsmarknaden
- sådana kunskaper och färdigheter i svenska språket att de kan förstå och göra sig förstådda i vardagliga sammanhang och situationer
- sådana kunskaper i och om svenska språket att kursdeltagarna själva efter utbildningen har möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper i språket
- sådana allmänna kunskaper om det svenska samhället och om arbetslivet att kursdeltagarna ges möjlighet att tillvarata sina rättigheter och påverka sin situation samt fullgöra de krav och skyldigheter det dagliga livet medför
- kunskaper om de kanaler och organ för information som finns, så att kursdeltagarna efter utbildningen själva kan söka för dem relevant information
- möjlighet till information och rådgivning inför fortsatt utbildning eller arbete.

Målgrupper

Grund-sfi vänder sig till vuxna nyanlända invandrare.

Under ett övergångsskede (1986-07-01 – 1991-06-30) är grund-sfi även öppen för invandrare som bott en längre tid i landet och som inte har tillräckliga kunskaper i svenska.

Grund-sfi vänder sig till deltagare med sådana kunskaper och färdigheter i att läsa och skriva på det egna språket som normalt uppnås på grundskolans mellanstadium. Invandrare som saknar dessa kunskaper får sin grundläggande undervisning i svenska inom grundutbildning för vuxna (grundvux). I övrigt hänvisas till 5 § lagen om grundläggande svenskundervisning för invandrare.

Allmänna riktlinjer för grund-sfi

Utgångspunkter

Undervisningen i grund-sfi skall anpassas till deltagarnas förutsättningar, behov och intressen, och deras olikartade erfarenheter och kunskaper skall tas till vara.

Ett villkor för att åstadkomma en framgångsrik utbildning är att innehåll och arbetsformer förmår skapa god motivation. Undervisningen skall därför utgå från deltagarnas verklighet och vara sådan att kursdeltagarna ser att det finns ett tydligt samband mellan de behov de har i det dagliga livet och de kunskaper och färdigheter de tillägnar sig i undervisningen.

Man måste tänka på att deltagarna har ett akut behov av att kunna använda svenska språket. Undervisningen skall därför ge kursdeltagarna förutsättningar att maximalt utnyttja de språkliga kunskaper-na redan på ett tidigt stadium av kursen.

Invandrarna kommer från olika länder, kulturer och sociala förhållanden och har skiftande utbildningsbakgrund, erfarenheter, ålder och anledning till invandringen. Detta leder till att grupperna i grund-sfi ofta är heterogena på olika sätt, vilket kan innebära svårigheter i undervisningen. Denna heterogenitet kan å andra sidan utnyttjas positivt. Undervisningen berikas av att deltagarnas varierande erfarenheter tillvaratas. Då kan också deltagarnas intresse och förståelse för varandra väckas, vilket är en viktig grund för en god gruppgemenskap.

Att komma som invandrare till ett nytt land innebär ofta stora omställningssvårigheter. Man har brutit upp från sitt hemland och bosatt sig i ett främmande land, där man tvingas anpassa sig till ett nytt språk, en ny miljö och ett annorlunda levnadssätt.

Många inlärda kommunikations- och beteendemönster, grundade på den egna kulturens gemensamma normer och värderingar, fungerar inte längre. Upptäckten av detta kan leda till att invandraren känner sin identitet hotad och är i många fall orsak till den frustration invandraren kan uppleva i den nya kulturen.

Det tar ofta lång tid att förstå och komma in i en ny kultur och under denna integreringsprocess skiftar attityderna både till hemlandet och till det nya landet. Många deltagare i grund-sfi befinner sig mitt i denna svåra process. Därför skall man i undervisningen ge

utrymme åt deltagarnas reaktioner och upplevelser inför det nya och ge möjlighet till jämförelser med hemlandet.

Till grund för undervisningen inom grund-sfi skall ligga demokratis samhällssyn och människosyn: människan är aktiv, skapande, kan och måste ta ansvar och söka kunskap för att i samverkan med andra förstå och förbättra sina egna och sina medmänniskors livsvillkor. Undervisningens innehåll och arbetsformer måste vara så utformade att de befrämjar denna samhälls- och människosyn.

Många kursdeltagare i grund-sfi kommer till kursen med föreställningar och erfarenheter från andra skolsystem som inte överensstämmer med vad de möter. Det är därför viktigt att kursdeltagarna i början av kursen informeras om den syn som ligger bakom undervisningens innehåll och arbetsformer och att informationen följs upp i planeringsarbetet.

Mycket av den information som ges i början av kursen bör ges på deltagarnas modersmål, i muntlig eller skriftlig form.

Attityder, normer och värderingar

Inom grund-sfi möts människor med vitt skilda uppfattningar och värderingar. Det kan gälla livsåskådning, politik, sociala värderingar och moral. Det kan också gälla människosyn och livsstil.

Lärarna i grund-sfi skall vara öppna för olika värderingar och åsikter men samtidigt förklara det svenska samhällets syn på demokrati.

Lärarna skall också klargöra hur det svenska samhället ser på jämställdhet och könsroller.

Gruppsammansättning

Deltagarna i grund-sfi har skiftande förutsättningar att nå de kunskaps- och färdighetsmål som anges i läroplanen och det innebär att de har olika behov av grund-sfi både när det gäller kursens omfattning och uppläggning. Detta kräver flexibilitet beträffande grupp-sammansättning, gruppstorlek och antal studietimmar.

Det är viktigt att grupp-sammansättningen så långt det är möjligt görs så att arbetet i gruppen fungerar så väl att målen kan nås. Om deltagarna har någorlunda likartade förutsättningar för studierna finns det större möjligheter att genomföra en undervisning som tillfredsställer alla i gruppen.

Emellertid är grupper med deltagare som har olika modersmål att föredra. Erfarenheten visar att sådana grupper fungerar bättre, eftersom det är naturligt att kommunicera på svenska i en grupp, där deltagarna inte har samma modersmål.

Vid gruppindelning måste främst deltagarnas kunskaper i svenska språket klarläggas. De deltagare som redan har vissa kunskaper

skall i första hand grupperas efter kunskapsnivå. I andra hand får man vid gruppindelningen ta hänsyn till faktorer som deltagarnas utbildningsbakgrund, tidigare erfarenheter av språkinläring, modersmål, ålder, kontakt med svenskar och planer för framtiden.

När det är fråga om rena nybörjare bör gruppindelning göras utifrån dessa senare faktorer.

En ändamålsenlig grupp sammansättning främjas givetvis av att ett större antal deltagare startar samtidigt. Man bör ta hänsyn till detta vid planering av kursstarterna.

Också i kommuner med liten invandring bör strävan vara att bilda i ovannämnda avseenden homogena grupper, även om det i många fall kan vara praktiskt omöjligt. När man tvingas starta mycket heterogena grupper är det viktigt att utnyttja tillgängliga resurser så att läraren kan individualisera undervisningen.

Samtliga deltagare bör börja kursen samtidigt. Kontinuerlig intagning i grupper som redan startat skall så långt det är möjligt undvikas för att inte planering och uppbyggt gruppsamarbete skall störas.

Efter något mer än halva den planerade studietiden bör man göra en bedömning av hur deltagarnas kunskaper och färdigheter förhåller sig till läroplanens mål. Bedömningen kan, om så behövs och där så är möjligt, resultera i omplaceringar och nya grupper anpassade efter deltagarnas kunskaper och behov.

Deltagare med särskilda behov

Vissa deltagare kan ha svårt att tillgodogöra sig undervisningen i samma utsträckning som de andra i studiegruppen. Det kan bero på studieovana, koncentrationssvårigheter, sjukdom etc. I kunskapsmässigt heterogena grupper kan kunskapsskillnaderna mycket snart bli så stora att de som har ett sämre utgångsläge inte förmår följa undervisningen.

För att dessa deltagare inte skall förlora självförtroendet och uppfatta svenskstudierna som meningslösa, är det viktigt att så snart som möjligt vidta särskilda åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att anordna undervisning enskilt eller i små grupper under den tid deltagarna behöver hjälp. Undervisningen skall i sådant fall bedrivas vid sidan av den ordinarie gruppens arbete så att deltagarnas gemenskap och samarbete med övriga i gruppen inte bryts.

Ibland kan det vara lämpligt att samla deltagare med liknande svårigheter från flera grupper till en särskild undervisningsgrupp, som även den arbetar utanför de ordinarie gruppernas studietid. Viktigt är att dessa grupper är små så att undervisningen kan individualiseras i högre grad än i de reguljära grupperna.

I många fall kan det vara att föredra att i denna undervisning använda lärare som behärskar deltagarnas modersmål. Det kan vara

till stor hjälp att få handledning och förklaringar på det egna språket, särskilt för deltagare som har svårigheter med språkinläringen.

Vissa deltagare kan, trots att de inte har nämnvärda svårigheter att följa undervisningen i övrigt, behöva särskilda insatser på vissa områden, t ex uttal eller skrivträning (för invandrare med annat alfabet).

Speciella grupper bör också om så behövs kunna bildas för att bistå de deltagare som av olika anledningar har svårt att genomföra den del av studierna som skall göras självständigt och/eller som behöver studieteknisk hjälp.

För handikappade deltagare i grund-sfi skall undervisningen på alla sätt anpassas för att underlätta studierna. De bör placeras i mindre grupper där undervisningen kan individualiseras i högre grad. Man skall utnyttja möjligheterna att använda de tekniska hjälpmedel som finns.

För vissa deltagare kan annan typ av undervisning komma i fråga. Det kan t ex gälla sådana flyktingar som har så omskakande upplevelser bakom sig, att de har mycket stora koncentrationssvårigheter. Man måste avgöra från fall till fall på vilket sätt undervisningen bäst kan ordnas för dessa deltagare och anpassa studietakt, tid, gruppstorlek, arbetssätt etc så att de på bättre sätt kan tillgodogöra sig undervisningen.

Samtliga behov av särskilda insatser måste beaktas vid planering av verksamheten.

Studie- och yrkesorientering (Syon)

Studie- och yrkesorienteringen är av stor betydelse i grund-sfi, eftersom många invandrare saknar kunskaper om utbildningsmöjligheter och arbetsmarknad i Sverige.

Syon skall dels ge en orientering om vilka möjligheter som finns till utbildnings- och yrkesval för kursdeltagarna, dels ge en orientering om studievillkor och arbetslivsförhållanden i Sverige.

Syon skall vara en naturlig del av undervisningen och ges fortlöpande under hela grund-sfi. Syon skall omfatta såväl information till hela gruppen som personlig vägledning, enskilt eller i grupp. Syon bör vidare omfatta besök hos utbildningsanordnare och på arbetsplatser för att ge deltagarna direkta kunskaper om utbildning och arbetsliv.

Den personliga vägledningen skall ges utanför lektionstid så att arbetet i gruppen inte störs.

Speciellt när det gäller den personliga vägledningen skall syon ges av någon person som är väl insatt i utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor, t ex syo-funktionärer.

Mot slutet av grund-sfi bör kursdeltagarnas planer efter kursen diskuteras, så att vidare insatser kan göras för dem som ännu inte har beslutat om eventuell fortsatt utbildning eller arbete.

Metoder och arbetsformer

Samarbete, deltagarmedverkan och ansvarsfördelning

Ett gott samarbete och en god atmosfär inom studiegruppen är avgörande för en framgångsrik inläring. För att detta skall uppnås måste undervisningen ha sin utgångspunkt i gruppmedlemmarnas erfarenheter, kunskaper och intressen och utmärkas av arbetsformer som gynnar aktivt samarbete mellan deltagarna.

Arbetsformerna skall vara sådana att deltagarna får många tillfällen att arbeta tillsammans och lära av varandra. Deltagarna skall ha möjlighet att aktivt öva att kommunicera på svenska i en otvungen och trygg atmosfär. En kontinuerlig och verklig dialog lärare — kursdeltagare och kursdeltagare — kursdeltagare skall präglade arbetet.

I grund-sfi skall deltagarinflytande och deltagarmedverkan eftersträvas. Kursdeltagarna skall ta del av och kunna påverka planeringen av undervisningen och ha inflytande över val av arbetsformer och innehåll. För att detta skall bli möjligt bör deltagarna i början av kursen få nödvändig information. De måste informeras om formerna för deltagarmedverkan, undervisningens förutsättningar, läroplanens mål och riktlinjer och den syn som ligger bakom lärarens arbetssätt.

Ett viktigt syfte med grund-sfi är att kursdeltagarna skall lära sig planera och ta ansvar för sin egen inläring, så att de själva under och efter utbildningen har möjlighet att fördjupa och bredda sina svenskkunskaper. I många fall behöver deltagarna mycket hjälp och träning med detta. Många är studieovana och/eller har sådana skolerfarenheter att de varken kan eller vågar ta ansvar för det egna inlärningsarbetet.

Introduktionsperiod

I en nystartad grupp inom grund-sfi finns flera faktorer som försvårar en reell deltagarmedverkan. Det största hindret är naturligtvis

språket, men även ovana vid undervisning som bygger på deltagar-medverkan kan innebära svårigheter. För många medför också den första tidens vistelse i Sverige en social och psykisk otrygghet, som i en del fall resulterar i bristande självförtroende och oförmåga att ta ansvar i det gemensamma arbetet.

Alla kurser skall därför börja med en introduktionsperiod, som skall vara väl planerad av läraren.

Introduktionsperioden syftar till att

- deltagarna skall börja lära känna varandra
- deltagarna skall bekanta sig med lokaler, lärare och annan personal
- deltagarna skall ta del av läroplanens mål och av de allmänna riktlinjerna för verksamheten
- skapa trygghet i gruppen och fastställa normer för samvaron, t ex tider och rutiner
- deltagarna skall bekanta sig med grundläggande språkliga begrepp
- deltagarna skall göras medvetna om sitt eget ansvar när det gäller inläring och studieplanering
- deltagarna skall börja diskutera och öva studieteknik och bekanta sig med olika arbetsformer, arbetsmaterial och hjälpmedel som bandspelare och inlärningsstudio.

Under introduktionsperioden är det en fördel om deltagarna kan få hjälp med vissa moment av en lärare som behärskar deras modersmål. Under vissa pass kan man därför arbeta i språkligt homogena grupper med deltagare från flera grupper, där så är möjligt. Läraren kan i annat fall använda tolk eller lämna information och handledning skriftligt på modersmålet.

Kursplanering och återkommande utvärdering

En effektiv undervisning förutsätter en väl genomtänkt planering, som utgår från deltagarnas förutsättningar, behov och intressen.

Planeringen är också nödvändig dels för att kursdeltagarna skall få en god överblick över studiernas innehåll och omfattning, dels för att deltagare som är frånvarande från ett eller flera undervisnings-tillfällen skall ha möjlighet att ta igen det som de går miste om.

Läraren skall tillsammans med kursdeltagarna planera studierna. Detta kan vara svårt i den rena nybörjarundervisningen, men inriktningen bör vara att deltagarna så snart som möjligt skall delta i planeringsarbetet. Planeringen skall gälla dels kursen som helhet,

dels kortare tidsperiod, t ex vecko- eller temaplanering, och omfatta undervisningens alla delar: mål och syfte, innehåll, arbetsformer, avvägning mellan olika moment, fördelning av arbetsuppgifter, val och utformning av arbetsmaterial, hemarbete samt aktiviteter utanför skolan. Planeringen skall dokumenteras och utgöra underlag för den fortlöpande utvärderingen.

Planeringen måste vara flexibel och tid avsättas så att det finns utrymme att dels ta upp frågor och problem som uppstår under kursens gång, dels ta upp något moment utförligare än vad som från början var planerat.

Viktigt är därför återkommande utvärdering av undervisningen, som visar hur man har lyckats uppfylla de mål som ställts upp, om både det allmänna och språkliga innehållet fått den inriktning och utformning som planerats, hur arbetsformer, hemarbete, läromedel fungerat etc.

I samband med utvärderingarna skall deltagarna och läraren diskutera orsaken till eventuella brister i inlärning och undervisning samt hur dessa skall kunna avhjälpas.

Ett viktigt hjälpmedel i planeringsarbetet är fortlöpande diagnoser och bedömningar av vilka svårigheter varje deltagare har vid ett givet tillfälle. Sådana bedömningar kan göras med hjälp av diagnostiserande övningar och test och genom observationer av deltagarnas språkliga produktion.

Vid utvärdering och diagnostisering är det viktigt att man bedömer deltagarnas kommunikativa förmåga och inte enbart deras kunskaper i enstaka strukturer.

Arbetsformer

En mångsidig undervisning är stimulerande och ger kursdeltagarna talrika möjligheter att förstå och lära sig.

Arbetsformerna skall därför varieras. Olika arbetsformer lämpar sig olika väl beroende på innehåll, syfte, arbetsmaterial, gruppens sammansättning etc. Ett och samma arbetssätt passar inte heller alltid alla deltagare. Variation av arbetsformer behövs också för att samma innehåll skall kunna belysas, övas och repeteras på så många sätt som möjligt.

I grund-sfi måste arbetet individualiseras i hög grad. Utöver en anpassning av innehållet till deltagarnas behov och intressen innebär det att olika deltagare kan behöva olika lång tid för samma kunskapsstoff. Också arbetssättet måste individualiseras utan att kravet på en allsidig träning åsidosätts.

Individualiseringen får dock inte dominera så att gemenskapen i gruppen äventyras. Det är viktigt att utnyttja den dynamik som finns

i deltagarnas olikheter. Varje individ har unika kunskaper och erfarenheter att dela med sig av.

Genom att deltagarna ger och lär av varandra stärks deras självförtroende och främjas förmågan till samarbete och gemenskap i gruppen.

Den vanliga "klassrumsundervisningen" som består i att läraren håller lektion med deltagarna i form av frågor och svar har liten plats inom grund-sfi. Deltagarna bör arbeta i större och mindre grupper, i par och individuellt.

Arbete utanför klassrummet, såsom studiebesök och praktiska övningar, bör vara naturliga inslag i undervisningen.

Fackman

För specialinriktad information, som kursdeltagarna har behov av, kan det vara lämpligt att använda fackmän. Det kan gälla frågor som rör arbetslivet, hälso- och sjukvård och utbildning.

Fackmannen bör om möjligt informera deltagarna på deras eget språk. Kan detta inte genomföras bör tolk användas eller bör fackmannen noggrant informeras om gruppens språkliga nivå. Läraren bör närvara under fackmannens information dels för att bistå fackmannen, dels för att kunna följa upp informationen i undervisningen.

Hemarbete — självstudier

Hemarbete utgör en viktig del av arbetssättet inom grund-sfi, eftersom den lärarledda undervisningen är begränsad. För att deltagarna skall uppnå de kunskaper och färdigheter sfi-undervisningen syftar till måste undervisningen kompletteras med hemarbete.

Hemarbetet skall till innehåll och omfång anpassas till varje individs och gruppens förutsättningar och möjligheter. Hemarbetet skall

- vara en naturlig del av studiearbetet. Hemarbetet kan vara en uppföljning av tidigare lektionsarbete såväl som förberedelse inför kommande lektionsarbete
- vara en del av den successiva träning i studieteknik som ingår i grund-sfi och ge kursdeltagarna sådan träning att de under och efter avslutad grund-sfi på egen hand kan fördjupa sina kunskaper och färdigheter och studera självständigt
- befästa kunskaper och färdigheter genom övning
- vara så utformat och förklarat med så tydliga instruktioner att kursdeltagarna förstår vad de skall göra och vilket syfte uppgiften har.

Hemarbete måste ses som ett betydligt vidare begrepp både till innehållet och till arbetssättet än den traditionella "läxan". Hemuppgifterna kan vara såväl att undersöka och ta reda på olika företeelser i omgivningen som att befästa kunskaper och färdigheter.

Studieteknik

En bra studieteknik ökar förutsättningarna för inläring.

Många deltagare är ovana vid studier och kan därför ha felaktiga föreställningar om hur man lär sig språk och orealistiska förväntningar på undervisningen. Därför är det viktigt att göra kursdeltagarna medvetna om hur språkinläringen kan underlättas.

För att deltagarna bäst skall kunna utnyttja lektionstiden och få ut så mycket som möjligt av sina självstudier krävs en god studieteknik. En sådan uppnås inte enbart genom råd och instruktioner utan utvecklas genom kontinuerlig konkret träning under lärarledning — en träning som leder till studievanor som deltagarna sedan kan överföra till självständiga studier.

För vissa deltagare är studiesituationen så främmande att de behöver en mycket praktisk och konkret studieteknisk hjälp.

Läromedel

Allt material, som lärare och kursdeltagare kommer överens om att använda för att nå uppställda mål, innefattas i begreppet läromedel.

Det material som används skall anpassas till den enskilde kursdeltagarens och gruppens förutsättningar, behov och intressen samt vända sig till vuxna.

Materialet skall vara aktuellt till både innehåll och språk. Språket skall återge naturlig språkanvändning. Materialet i undervisningen skall ge prov på språklig variation och ge insikt om skillnader mellan olika språkliga varianter i tal- och skriftspråk.

Viktigt är också att materialet är överskådligt och välstrukturerat samt att instruktioner och illustrationer är klara och tydliga.

Materialet skall också vara varierande till sin karaktär och ge möjlighet till övning av olika färdigheter. Bild-, band-, radio-, tv- och videomaterial har en viktig plats i sfi-undervisningen. Den omgivande verkligheten kan i många fall vara en utmärkt utgångspunkt för språkliga övningar.

För att rätt material skall kunna användas på rätt sätt ställs stora krav på anordnare och lärare.

Anordnaren skall ansvara för att det finns information om och tillgång till relevant material som tidningar, tidskrifter, kartor, broschyrer, band, bildmaterial, läroböcker etc samt erforderliga hjälpmedel.

Läraren svarar för planering, bearbetning och viss produktion av material. I synnerhet autentiskt material, som bör utnyttjas i stor utsträckning, kan behöva språklig bearbetning för att bli tillgängligt för deltagarna och för att kunna användas i planerat syfte.

Används ett förproducerat material, t ex i form av en grundbok med tillhörande övningar, skall detta väljas med omsorg. En grundbok kan vara att föredra i vissa fall, men läraren skall vara medveten om den styrande effekt en lärobok kan ha på undervisningen. Att en grundbok används får inte innebära att anpassningen till deltagarnas behov åsidosätts utan boken måste vid behov kompletteras och materialet sovras.

Kravet på behovsanpassning, aktualitet och variation leder till att kursdeltagarna i grund-sfi, även om en grundbok används, kommer att arbeta mycket med lösa papper, broschyrer, blanketter etc. Det är viktigt att läraren tillsammans med deltagarna organiserar och systematiserar allt löst material och även ser till att material finns tillgängligt för deltagare som varit frånvarande.

Material på modersmål

En del av materialet, t ex viss samhällsinformation, kan med fördel vara på deltagarnas modersmål.

Kursdeltagarna bör även ha tillgång till kontrastiva grammatikor, om sådana finns på för deltagarna tillgängligt språk.

Lexikon

Ett bra lexikon är ett utmärkt hjälpmedel för kursdeltagaren. Det är därför viktigt att varje deltagare har tillgång till lexikon.

På flera invandrarspråk saknas emellertid lexikon och många invandrare är hänvisade till ofullständiga och felaktiga ordlistor. För dessa invandrare är det extra viktigt att få hjälp med att göra egna listor och glosböcker och som stöd få en enspråkig svensk ordbok. Många kursdeltagare behöver lära sig att använda lexikon och ordlistor. Träning i att arbeta med lexikon utgör en del av den studieteknik som ingår i grund-sfi.

Referensbibliotek

Ett referensbibliotek med olika typer av uppslagsverk, facklitteratur, tidningar, tidskrifter, statistisk litteratur etc bör finnas för både lärare och deltagare så att de faktauppgifter som är nödvändiga för att tränga in i ett ämne lätt kan nås.

Intyg

Efter avslutad grund-sfi utfärdas intyg över genomgången grund-sfi.

Huvudmoment

Språkligt innehåll

För att kunna använda språket i alla de syften, sammanhang, situationer och roller som kan bli aktuella krävs kunskaper om språkets grammatik, uttal och ordförråd men också kunskaper om och övning i hur språket används i verklig kommunikation. Detta förutsätter att de strukturer som behandlas i sfi-undervisningen kopplas till deltagarnas uttrycksbehov och övas i naturlig kommunikation.

För att man skall kunna t ex ge och efterfråga information, uttrycka åsikter och känslor, etablera kontakt eller referera till person, tid och plats måste man veta genom vilka ord och strukturer detta kan ske och hur sammanhang, situation, samtalspartner m m påverkar val av uttryck. Det är därför avgörande att deltagarna i undervisningen får praktisk träning i att använda språket på ett sätt som motsvarar normal språkanvändning och på så sätt får tillfälle att bygga upp ett varierat, flexibelt och funktionellt språk.

Deltagarna måste också kunna använda språket i sammanhängande tal och skrift, vilket bl a innebär att de måste känna till regler och normer för hur vi samtalar med varandra, dvs hur vi inleder samtal, tar ordet, knyter an till sådant som sagts tidigare och introducerar nya samtalsämnen, osv. Det är också viktigt att kunna strukturera innehållet i det man vill uttrycka så att budskapet verkligen går fram.

För framgångsrika språkstudier krävs kunskap om språkliga begrepp med vars hjälp man kan analysera språket och bygga upp ett fungerande regelsystem. Denna typ av kunskaper om språket är också en förutsättning för att deltagarna på egen hand både under och efter grund-sfi skall kunna utveckla sitt språk på ett systematiskt och effektivt sätt.

Utbildningen i grund-sfi syftar till att träna och utveckla den kommunikativa förmågan på alla dessa områden.

Deltagarna skall under grund-sfi bygga upp ett ändamålsenligt aktivt *ordförråd* på 2 000–3 000 ord. De ska minilexikon som utarbetats inom SÖ:s projekt Lexikon för invandrare – lexin – ger vägledning om vilka ord som är centrala för deltagarna.

Allmänt innehåll

Det allmänna innehållet i grund-sfi skall vara uppbyggt kring sådana ämnesområden som är väsentliga för deltagarnas fortsatta liv i Sverige och som leder till diskussioner som kan engagera.

Innehållet skall alltså vara i vid bemärkelse samhällsorienterat och samhällsorienterande. Det betyder att undervisningen måste ge deltagarna kunskaper om Sverige – socialt, kulturellt, politiskt, fackligt, historiskt och geografiskt. Dessutom skall innehållet tillfredsställa de behov av aktuella, intresseväckande och engagerande samtalsämnen som finns i varje undervisningsgrupp – det kan gälla allt från mycket vardagliga frågor och problem till frågor av mera övergripande karaktär.

Innehållet måste också ge deltagarna insikter om skillnader mellan deras hemländer och Sverige liksom om kontraster inom det svenska samhället samt möjlighet att bedöma och diskutera dessa skillnader och deras orsaker.

Deltagarnas möjligheter att komma till rätta med kultur- och identitetskonflikter underlättas om tillfälle ges att utifrån egna utgångspunkter medvetet och kritiskt granska förhållandena och livet i Sverige i jämförelse med förhållandena i hemlandet och tidigare erfarenheter och värderingar.

Innehållet i grund-sfi redovisas av praktiska skäl under olika huvudmoment. Färdigheterna – tala, höra, läsa, skriva – och kunskapsstoffet utgör en helhet och skall i undervisningen integreras för att kursdeltagarna skall kunna utveckla sin kommunikativa förmåga.

Hörförståelse och muntlig språkfärdighet

Undervisningen i grund-sfi syftar till att kursdeltagarna skall kunna

- förstå och göra sig förstådda i vardagliga situationer
- förstå det väsentligaste i samtal om allmänna ämnen och i muntliga instruktioner och anvisningar, uppfatta huvudinnehållet i nyhetsprogrammen i radio och TV samt förstå något av innehållet i diskussioner och redogörelser som rör obekanta och speciella ämnesområden
- föra enklare samtal om allmänna ämnen, ge viss information om sig själva, sina levnadsomständigheter, erfarenheter och intressen och om sin inställning till skilda företeelser samt uttrycka känslor och värderingar
- uttrycka sig utan störande grammatiska fel och med ett sådant uttal, att svenskan blir begriplig.

Undervisningen skall genom övning utveckla deltagarnas förmåga att

- genomföra samtal av olika karaktär och i olika roller och i olika situationer, exempelvis på serviceinrättningar, på daghem och i skola, i affärer, på arbetsplatsen, hos myndigheter, direkt eller via telefon samt använda olika språkliga former för att t ex inleda och avsluta samtal, presentera sig själva och sitt ärende, begära upprepning och förtydligande, försöka rätta till missförstånd, instämma och uttrycka avvikande åsikt
- berätta om sig själva, samtala om egna erfarenheter och upplevelser samt diskutera aktuella frågor samt sociala och kulturella företeelser i Sverige och hemlandet
- uttrycka känslor, attityder och värderingar samt tolka andra talarers attityder och sinnesstämningar
- förstå autentiskt tal av olika karaktär, exempelvis i radio och TV.

Läsfärdighet

Undervisningen i grund-sfi syftar till att kursdeltagarna skall kunna

- förstå enklare text med allmänt innehåll, förstå huvudinnehållet på tidningarnas nyhetssidor, förstå huvudinnehållet i olika sorters informationsmaterial, förstå skriftliga instruktioner och anvisningar samt med hjälp av lexikon förstå mera komplicerade texter.

Läsningen skall omfatta texter av varierande längd och av olika slag såsom instruktioner, beskrivningar och informativ och litterär prosa. Texterna kan vara hämtade t ex ur tidningar, tidskrifter, broschyrer och bruksanvisningar. Texterna bör till största delen vara relativt lätta, men även omfatta något svårare texter inom kursdeltagarnas egna intresseområden.

I samband med textläsning skall deltagarna övas i och vänja sig vid att använda lexikon och ordlistor.

Kursdeltagarna skall

- genom övning utveckla förmågan att söka information i olika typer av tidningar, trycksaker, skrivelser, handböcker, tabeller etc
- genom övning utveckla förmågan att läsa längre texter och snabbt få en överblick över innehållet
- genom övning utveckla förmågan att läsa och nå full förståelse av en lättare text samt med hjälp av lexikon förstå det väsentliga i en svårare text
- utöka sitt ordförråd och förbättra och utvidga den språkliga uttrycksförmågan.

Skriftlig färdighet

Undervisningen i grund-sfi syftar till att kursdeltagarna skall kunna

- formulera korta skriftliga meddelanden och brev, göra anteckningar samt fylla i blanketter och formulär.

Deltagarna skall genom skrivträning ges god kännedom om hur de svenska ljuden tecknas och om vedertagna normer för stavning och interpunktion.

De skall genom övning utveckla förmågan att skriva meddelanden, brev och förfrågningar, göra anteckningar samt skriva kortare referat och beskrivningar.

Deltagarna skall genom övning lära sig att fylla i vanligt förekommande blanketter och formulär.

Deltagare som i modersmålet har annat alfabet än det latinska skall ges tillfälle att öva upp skrivhastigheten och utveckla en korrekt och läslig handstil.

Kunskap om språket

Undervisningen i grund-sfi syftar till att kursdeltagarna skall ha

- sådana kunskaper om svenska språkets uppbyggnad – dess grammatiska, fonologiska och semantiska förhållanden – att en kreativ och korrekt språkanvändning stimuleras.

Undervisningen i grund-sfi skall inriktas på det regelmässiga i språket och deltagarna skall medvetandegöras om vad som är regelstyrt respektive icke regelstyrt i språket.

Kursdeltagarna skall ges tillfälle att göra jämförelser mellan modersmålet och svenskans uppbyggnad så att de blir medvetna om grammatiska, fonetiska och semantiska skillnader mellan språken.

Undervisningen skall ge kursdeltagarna kunskap om de allmänna principerna för ordbildning – vanliga avledningar och sammansättningar – så att de får en ökad känsla för språkets uppbyggnad och därigenom lättare kan tolka och producera nya yttranden och ord.

Undervisningen skall ge kursdeltagarna en god överblick över det grammatiska systemet som helhet – hur det är uppbyggt och används – samt kunskap om svenskans grundläggande syntaktiska och morfologiska strukturer.

Grammatikundervisningen bör gå från helheten till delarna, dvs från hela yttranden och satser som bryts ned i mindre enheter och analyseras till funktion och form.

Undervisningen skall behandla skillnader mellan skriven och talad svenska och kursdeltagarna skall kunna tolka strukturer som är utmärkande för och ofta förekommande i skriftspråket, t ex passivum och substantiveringar.

Uttalsundervisningen skall ge kursdeltagarna god kännedom om svenskans vokal- och konsonantsystem så att de kan identifiera ljuden och uttala dem förståeligt i de omgivningar de förekommer. De skall ha god kännedom om svenskans prosodiska företeelser som tryck, ton och längd så att de har möjlighet att utveckla en naturlig språkrytm och satsintonation. Kursdeltagarna skall också ha kännedom om vanliga reduceringar och assimilationer i svenskt talspråk, också i den lokala variant som är aktuell för kursdeltagarnas del.

Uttalsundervisningen måste gå från perception till produktion, eftersom en förutsättning för att deltagarna skall kunna uttala svenska förståeligt är, att de kan uppfatta och identifiera ljuddistinktionerna och de prosodiska företeelserna i svenskan.

Kunskap om Sverige och svenska förhållanden

Undervisningen i grund-sfi syftar till att ge kursdeltagarna

- sådana allmänna kunskaper om det svenska samhället och arbetslivet att kursdeltagarna ges möjlighet att tillvarata sina rättigheter och påverka sin situation samt fullgöra de krav och skyldigheter det dagliga livet i Sverige medför.

Undervisningen om Sverige och svenska förhållanden skall ta fasta på det som är fundamentalt och vara uppbyggd kring sådana ämnesområden som har direkt betydelse för deltagarnas kontakt med samhället och dess olika inrättningar.

Undervisningen skall vidare omfatta: arbetsmarknad, arbetsliv och fackliga organisationer, studie- och yrkesorientering, utbildningsvägar och skolsystem, jämställdhet, könsroller och socialt liv.

Dessutom skall undervisningen ge kunskap om Sverige – politiskt, kulturellt, historiskt och geografiskt.

I grund-sfi utgör undervisningen om Sverige och svenska förhållanden en omfattande del av innehållet. Undervisningen måste läggas upp så att deltagarna dels får relevant information om svenska förhållanden, dels lär sig att praktiskt klara vardagliga situationer. För varje ämnesområde måste kursdeltagarnas behov avgöra vad de i första hand behöver känna till och vad de praktiskt måste klara av i kontakt med det svenska samhället.

Undervisningen skall ge kursdeltagarna tillfälle att göra jämförelser mellan svenska förhållanden och förhållanden i hemlandet samt ta vara på möjligheterna att diskutera hur man i olika länder ser på olika samhällsproblem och vilka lösningar som finns.

SFS 1986:159

Lag

Ändring

om grundläggande svenskundervisning för invandrare;

SFS 1988:665

(Ändring
markerad
med streck)

utfärdad den 3 april 1986.

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

Allmänna föreskrifter

1 § Varje kommun har skyldighet att se till att grundläggande svenskundervisning för invandrare anordnas för de personer över 16 år som anges i 5 §.

Med grundläggande svenskundervisning för invandrare avses undervisning som syftar till att ge nykomna vuxna invandrare allmänna kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället.

Undervisningen skall erbjudas så snart som möjligt efter invandrarens ankomst till Sverige.

2 § Den nämnd som kommunen bestämmer skall ha huvudansvaret för undervisningen i kommunen.

Anordnare m m

3 § Grundläggande svenskundervisning för invandrare kan anordnas

1. av en kommun,
2. på uppdrag av en kommun, av en lokalavdelning av ett studieförbund som uppbär statsbidrag för sin verksamhet,
3. på uppdrag av en kommun, av en statsunderstödd folkhögskola.

Kan en kommun inte åstadkomma att undervisningen anordnas enligt första stycket, får kommunen uppdra åt en AMU-myndighet att anordna undervisningen.

Vid behov skall kommunen samarbeta med andra kommuner i fråga om anordnande av undervisningen.

4 § Undervisningen skall anordnas på de villkor som följer av denna lag och andra föreskrifter och beslut som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Deltagare m m

5 § Kommunens skyldighet i fråga om anordnande av svenskundervisning för invandrare avser följande personer:

1. Utländsk medborgare, som antingen är kyrkobokförd i kommunen eller som utan att vara kyrkobokförd, regelmässigt vistas i kommunen efter att ha ansökt om uppehållstillstånd i avsikt att bosätta sig i riket. Beträffande sådan inte kyrkobokförd person gäller dessutom att han skall ha väntat på besked om uppehållstillstånd under minst den tid som regeringen bestämmer.

2. Svensk medborgare, som är kyrkobokförd i kommunen, men som tidigare har varit bosatt utom landet och som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket.

3. Finländsk medborgare som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatt i Finland nära gränsen till Sverige.

Skyldigheten gäller under det kalenderår då de som avses i första stycket 1. och 2. kommer till Sverige eller i fall som avses i 3. börjar arbeta i Sverige samt under det närmast påföljande kalenderåret.

Kommunens skyldighet avser dock inte en utländsk medborgare som har svenska, danska eller norska som modersmål eller den som eljest har sådana kunskaper i något av dessa språk att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig. Inte heller för den som är berättigad till grundutbildning för vuxna (grundvux) eller tagits in i vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särvux) gäller kommunens skyldighet i detta avseende. (Ändring SFS 1988:665.)

Information och samråd

6 § Varje kommun skall genom lämpliga åtgärder informera de personer som avses i 5 § om undervisning och vilka villkor som gäller.

7 § Kommunen har ansvar för att samråd äger rum om en arbetstagares deltagande i undervisningen och undervisningens förläggning med den berörda arbetsgivaren och den lokala arbetstagarorganisationen i förhållande till vilken arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal.

Avgiftsfrihet

8 § Undervisningen skall vara avgiftsfri.

Kunskapsnivå

9 § Kommunens skyldighet i fråga om svenskundervisning upphör antingen när en deltagare har de kunskaper och färdigheter som anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller när deltagaren inte gör tillfredsställande framsteg.

Antagning och avslutning

10 § Den kommun som enligt 5 § har skyldighet att se till att undervisning anordnas, avgör frågor om antagning till och avslutande av grundläggande svenskundervisning för invandrare. Beslutanderätten utövas av den nämnd som kommunen utser.

Den som inte antas till undervisningen eller för vilken undervisningen förklaras avslutad får överklaga beslutet hos skolöverstyrelsen genom besvär. Överstyrelsens beslut med anledning av sådana besvär får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

2. För tiden till utgången av juni 1991 gäller kommunens skyldigheter och övriga föreskrifter i lagen även för en sådan person över 16 år som avses i 5 § men som har kommit till Sverige före den 1 januari 1985 eller i fall som avses i 5 § första stycket 3 har börjat arbeta här före denna tidpunkt. Undervisningen skall erbjudas före utgången av juni 1990 och vara genomförd före utgången av juni 1991.

3. Om ett studieförbund har anordnat svenskundervisning enligt Kungl Maj:ts bestämmelser den 25 maj 1973 om undervisning för invandrare i svenska språket m m och undervisningen för en grupp har påbörjats efter den 1 januari 1986 men inte slutförts den 30 juni 1986, skall kommunen bere-

da studieförbundet tillfälle att anordna den grundläggande svenskundervisning för invandrare som deltagarna i den berörda gruppen bedöms ha behov av.

4. Under den tid då en sådan person över 16 år som avses i 5 § genomgår undervisning i svenska för invandrare som arbetsmarknadsutbildning gäller inte denna lag under förutsättning att utbildningen har påbörjats före den 1 juni 1986.

5. Utan hinder av den inskränkning i rätten att anlita en AMU-myndighet för grundläggande svenskundervisning för invandrare som framgår av 3 §, får en kommun uppdra åt en AMU-myndighet att anordna sådan undervisning under förutsättning att undervisningen är genomförd före utgången av juni 1987.

På regeringens vägnar

SVANTE LUNDKVIST

LENNART BODSTRÖM
(Utbildningsdepartementet)

**Förordning
om grundläggande svenskundervisning för invandrare;**

utfärdad den 24 april 1986.

Regeringen föreskriver följande.

SFS1986:207

Ändring
SFS 1988:813
(Ändring
markerad
med streck)

Inledande bestämmelser

1 § I lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare finns föreskrifter om sådan undervisning.

Denna förordning innehåller ytterligare föreskrifter om grundläggande svenskundervisning för invandrare.

2 § Om en kommun ger sådan anordnare som avses i 3 § lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare uppdrag att anordna undervisningen skall kommunen se till att anordnaren åtar sig att följa läroplan och anordna undervisningen på sätt som följer av bestämmelserna i denna förordning.

3 § Med undervisningstimme avses i denna förordning undervisning under 45 minuter.

4 § Med redovisningsår avses i denna förordning tiden den 1 juli—den 30 juni nästa år.

Läroplan m m

5 § För grundläggande svenskundervisning för invandrare gäller en läroplan som fastställs av regeringen. I denna anges mål och riktlinjer för undervisningen.

Till läroplanen hör också kommentarmaterial. Detta innehåller inga bindande regler.

Skolöverstyrelsen fastställer kommentarmaterial.

Undervisningen m m

6 § Undervisningen skall anpassas till de studerandes behov samt anknyta till deras situation och erfarenheter.

7 § Undervisningen skall bedrivas som deltidsstudier.

Kommunen får besluta om en annan uppläggning av studierna om deltagare som är arbetstagare skulle ha stora svårigheter att delta i undervisning på deltid. Hänsyn måste därvid tas till vad som är pedagogiskt lämpligt.

8 § Undervisningen skall spridas till flera av veckans dagar och bör bedrivas kontinuerligt under hela året med uppehåll endast för semester.

9 § Kommunen skall efter det att den studerande avslutat grundläggande svenskundervisning för invandrare utfärda intyg över genomgången sådan undervisning.

Lärare

10 § Den som skall undervisa i grundläggande svenskundervisning för invandrare skall uppfylla krav på kompetens.

Kompetens att undervisa har

1. den som har genomgått språkvetenskaplig ämneslärarlinje där ämneskombinationen svenska och svenska som andraspråk ingår eller
2. den som har genomgått annan utbildningslinje i högskolan, avsedd för lärarutbildning, eller motsvarande äldre utbildning samt har kompletterande utbildning inom ämnesområdet svenska som andraspråk eller
3. den som av skolöverstyrelsen har förklarats kompetent för sådan undervisning.

11 § Närmare föreskrifter om vilken kompletterande utbildning som krävs enligt 10 § andra stycket 2 meddelas av skolöverstyrelsen för varje lärarkategori. Utbildningen skall omfatta mellan 20 och 60 poäng.

12 § Den som inte uppfyller de krav på kompetens som anges i 10 § andra stycket 1 eller 2 får av skolöverstyrelsen förklaras kompetent att undervisa i grundläggande svenskundervisning för invandrare om det finns särskilda skäl.

En sådan kompetensförklaring får meddelas endast under förutsättning att sökanden har genomgått utbildning som motsvarar sådan kompetensgrundande utbildning som avses i 10 § eller bristen i fråga om utbildning uppvägs av andra meriter. Synnerlig vikt skall därvid tillmätas lämplighet och skicklighet som visats under lång tids undervisning av vuxna invandrare i svenska språket.

13 § Om det finns synnerliga skäl får den kommunala nämnd som avses i 2 § lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare medge att även den som inte uppfyller villkoren enligt 10 § får undervisa i grundläggande svenskundervisning för invandrare. Ett sådant medgivande får avse högst sex månader i sänder.

14 § Upphävd genom SFS 1988:813.

Statsbidrag

15 § Som villkor för statsbidrag gäller att bestämmelserna i 1–13 och 22–25 §§ följs.

16 § Statsbidraget beräknas på grundval av

1. det antal undervisningstimmar som kommunen enligt 17 och 18 §§ har rätt att få statsbidrag för samt
2. det belopp för varje undervisningstimme som regeringen bestämmer särskilt.

17 § Om inte något annat följer av 18 § har varje kommun rätt till statsbidrag för 37,5 undervisningstimmar för varje nytillkommande deltagare i grundläggande svenskundervisning för invandrare för vilken kommunen har skyldighet att anordna undervisning och som har deltagit i undervisning under minst 100 timmar genom kommunens försorg.

18 § En kommun som anordnar grundläggande svenskundervisning för invandrare har rätt till statsbidrag för 450 undervisningstimmar, om antalet

sådana deltagare som avses i 17 § under redovisningsåret uppgår till sex men inte till tolv.

19 § Statsbidrag lämnas endast en gång för varje studerande.

20 § Skolöverstyrelsen beslutar om statsbidrag. Bidraget utbetalas i efterskott för varje kvartal.

Skolöverstyrelsen får efter överenskommelse med centrala studiestödsnämnden överlämna åt nämnden att ombesörja kontroll och utbetalning av bidragen.

21 § Upphävd genom SFS 1988:813.

Särskilda bestämmelser

22 § Grundläggande svenskundervisning för invandrare som anordnas av en kommun får ingå som fyllnadstjänstgöring i en statligt reglerad tjänst som lärare vid grundskolan eller gymnasieskolan eller enligt förordningen (1975:337) om tjänster som lärare vid skolväsendet i kommun under förutsättning dels att läraren har kompetens enligt denna förordning och dels att berörda kommunala nämnder kommer överens härom.

23 § Om en folkhögskola, på uppdrag av en kommun, anordnar grundläggande svenskundervisning för invandrare får en lärare vid folkhögskolan fullgöra undervisningen som en del av sin lärartjänst under förutsättning att läraren har kompetens enligt denna förordning.

24 § Om lärare som avses i 22 och 23 §§ utför undervisningen skall staten inte förorsakas kostnader utöver statsbidrag enligt denna förordning.

I sådana fall skall anordnaren betala ersättning till staten för statliga kostnader för pension m m. Ersättningen beräknas per undervisningstimme och skall motsvara tolv procent av lönekostnaden för timmen. Den skall betalas till skolöverstyrelsen.

Av beloppet skall elva tolfedelar föras till inkomsttiteln *Statliga pensionsavgifter, netto* och en tolfedel till anslaget *Täckning av merkostnader för löner och pensioner m m*.

25 § Grundläggande svenskundervisning för invandrare och deltagare i sådan ingår inte vid beräkningen av elevveckor enligt folkhögskoleförordningen (1977:551).

Överklagande m m

26 § Beslut av skolöverstyrelsen enligt denna förordning får inte överklagas.

27 § Skolöverstyrelsen skall meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1986.

Genom förordningen upphävs

1. Kungl brevet den 25 maj 1973 med vissa bestämmelser om undervisning för invandrare i svenska språket m m,

2. ämbetsskrivelsen den 21 september 1973 angående statsbidrag till språktest rörande utländsk arbetstagares språkkunskaper,

3. förordningen den 25 maj 1978 om dispens från bestämmelse om utländskt medborgarskap för invandrare som deltar i grundläggande svenskundervisning hos studieförbunden och vid särskilda kurser på folkhögskola,
4. förordningen den 13 mars 1986 (SÖ-FS 1986:49) om kompetenskrav för undervisning i grundläggande svenskundervisning för invandrare.

De upphävda bestämmelserna i punkt 1 gäller fortfarande i fråga om statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

För undervisning som anordnas med stöd av punkt 3 övergångsbestämmelserna till lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare gäller de avvikelser från denna förordning som regeringen bestämmer särskilt.

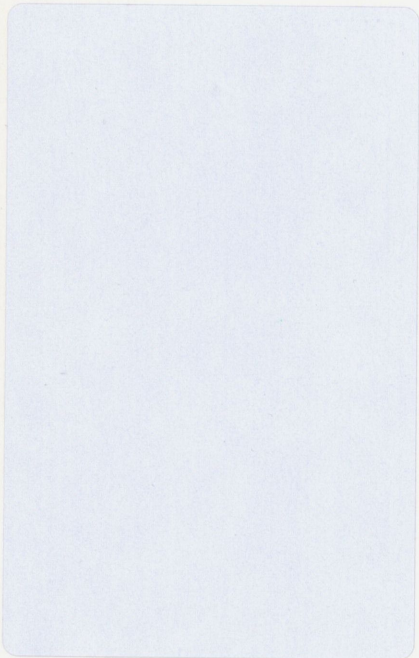
På regeringens vägnar

BENGT GÖRANSSON

Anders Holmstrand
(Utbildningsdepartementet)

PEDAGOGISKA
BIBLIOTEKET

L

grund-
sfi-86

Läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare Allmän del

Läroplanen innehåller allmänna mål och riktlinjer för verksamheten samt en beskrivning av den kunskapsnivå som deltagarna skall ha uppnått efter genomgången grund-sfi. Under rubriken Huvudmoment redovisas det kunskapsstoff som deltagarna skall arbeta med och de färdigheter de bör uppnå.

Som stöd för undervisningen utarbetar SÖ fortlöpande kommentarmaterial. Det innehåller inga föreskrifter. Kommentarmaterialet belyser aktuella frågor och problem. Där diskuteras alternativa metoder att arbeta i den riktning som målen för utbildningen anger.

ISBN 91-40-71657-0

UTBILDNINGSFÖRLAGET

